

Poštnina plačana v gotovini

KRES

LIST SLOVENSKIH FANTOV

IV
1933
11

FANTOVSKI LIST

Izdaja in tiska Misijonska tiskarna Groblje-Domžale. Za tiskarno in uredništvo odgovarja Josip Godina, Groblje. Urejuje prof. France Capuder, Ljubljana, Slomškova 7. II. — Uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7 a/I. — Letna naročnina: za posamezne naročnike Din 20, za skupne naročnike po odsekih Din 18. Račun poštne hranilnice: Ljubljana 15.521.

Telefon: Ljubljana 28-58.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: prof. France Capuder, Ljubljana, Slomškova ul. 7-II.

UREDNIKOVA BESEDA

F. T. (Sp. Br.): Spis sem porabil za to številko. Priloženi osnutek je prav lep, če bo še drugim ugajal, Vam bom obširneje pisal in se priporočil. Pošljite objavljeni članek in morda še kaj drugega.

K. T. (Tekčevo.): Lepo je, da ste opomnili na razvade, ki so pri nas tako pogoste. Žal, da »Kresa« ne bero oni fantje, katerim bi bile Vaše besede najbolj potrebne. Fantovska katoliška akcija bo imela tu hvaležno polje.

F. T. (Ljubljana): Spis je prišel v »Kres« v celoti, kakor si želel. Snov je bila že delno obravnavana, pa v drugi obliki in bolj šablonsko. Še ob priliki kaj podobnega.

S. K. S. (Beograd): Pesem sem prejel, vendar je nisem uvrstil v pričujočo številko, dasi bi bil prav rad storil. Nekatere pesmi bi morale izpaсти radi celotnega značaja našega lista. Rad bi pa od Vas še kaj pesmi, posebno božičnih. Se priporočam.

Francè (Maribor): Prispevke sem uvrstil delno v novembersko številko. Če imate kaj lepega, pošljite, prosim, posebno božično bo dobrodošlo.

Franjo Tominec:

Splošna izobrazba

Čisto po naključju sem pred nekaj leti zašel v družbo priletnega gospoda. Bil je potnik velikega podjetja za proizvajanje umetne svile. Prišel je za nekaj dni na oddih v majhno obmorsko letovišče. Videti je bil izobražen gospod odličnega vedenja. Brez tiste vsiljivosti, ki nam navadno tako odbija potnike, je zbrani družbi nekega večera pravil iz svojega življenja: Že od mladega me je gnalo k mornarici. Sedemnajstleten sem izgubil starše in tako bil nenadoma brez vseh sredstev. Šolo sem moral obesiti na klin in prijeti za prvo delo ki sem ga dobil. Kakih šest let sem se potikal okoli brez določenega namena, ne da bi sam vedel, česa naj se prav za prav lotim. Bil sem trgovski vajenec, nato sluga in nazadnje pisarniški uradnik, dokler se nisem oklenil potniške službe. Ta se še nekam dosti prilega moji nemirni naravi. Do danes sem obredel že dobršen del sveta in me še ima. Kdor ta posel količkaj pozna, mi bo dal prav, če rečem, da je precej enoličen, kakor sploh vsako delo, če ga opravljaš dan za dnem. No, pomagam si pač po svoje. Kadar le utegnem, vzamem kakšno knjigo v roke in berem, seveda ne vsega od kraja. In menjam: zdaj sežem po poučni knjigi, drugič si krajšam čas z leposlovjem in razmišljam stvari, ki sem o njih bral. Lahko mi verjamete, da me to kar nekam prerodi. Še strokovno dostikrat samo pridobim, ne glede na to, da marsikaj v življenju drugače gledam in razumem, saj človek prej ali slej otopi, če živi zgolj v svojem poklicnem delu.

Tega zanimivega srečanja sem se spomnil, ko sem sam pri sebi začel preresetavati vprašanje splošne izobrazbe. Kaj pa razumemo pod njo? Vobče nam pomeni neko mero znanja iz najrazličnejših panog življenja in s tem v zvezi pač tudi nekaj razsodnosti, ki nam pomaga, da s pridom uporabljamo pridobljeno znanje in si množimo duševne zaklade. Pojem splošne izobrazbe se pa s časom seveda izpreminja in je svet zlasti v zadnjih stoletjih tako napredoval, da ga v novejšem času sploh ne dobiš več človeka, ki bi mogel obvladati vso znanost svoje

dobe. Celo posamezne stroke se danes cepijo v čedalje večje število panog. Poglejmo samo zdravniški stan! Od zobnega zdravnika ne smeš pričakovati, da bo enako dobro zdravil notranje bolezni. In do pičice enako je stanje tudi drugod. Politiku, recimo, ni mogoče zameriti, če ni kaj prida podkovan v zvezdoslovju. Pa naj vzamemo za primer katerikoli stan hočemo, opazujemo katerokoli stran življenja, vse nas vodi do spoznanja, da je splošna izobrazba nekaj drugega kakor zgolj stanovska ali strokovna, čeprav se obedve deloma celo krijeta.

Tovarniški delavec, trgovski pomočnik, obrtnik, pisarniški uslužbenec — vsi so strokovno lahko najsposobnejši ljudje, toda znak resnično omikanega človeka je splošna izobrazba, ki seže čez plot stanovske izobrazbe. Tako človek preneha biti brezdušen vijak v ogromnem kolesju svetovnega aparata. Prav danes, ko se govori, da živimo v dobi splošne enakosti, pa je razširjeno mnenje, da ljudem, ki opravljajo ročne poklice, ni potreba splošne izobrazbe. To je zelo jalov predsodek! In so tudi ljudje, ki menijo, da človek, ki je nekoliko več pogledal v šole, ne more več na polje, ne v trgovino, ampak kvečjemu še v pisarno. Vse to pač zaradi tega, ker je v nas premalo zavesti, da je splošne izobrazbe, ne samo »umetnosti« v branju in pisanju, potreben prav tako mizar kakor zadnji kmečki hlapec. Saj izobrazba pač največ vpliva na način človeškega dela. In kdo pravi, da svet lahko prebije brez umnih rokodelcev.

V nekem večjem mestu so zaradi znižanja plač stavkali smetarji in cestni pometaći. Samo štiri dni je trpela stavka, da se je vprašanje obojestransko zadovoljivo rešilo. Pritožbe so kar deževale na mestno upravo, zakaj vendar ne uredi te zadeve. Če se je celo ta stan izkazal za neobhodno potreben, čemu se mu potlej odrekajo najpreprostejše človeške potrebe in pravice? Res je, da pometać razen metle in zdravih udov ne rabi za svoje delo ničesar, toda izven dnevne zaposlitve ima kot polnovreden član človeške družbe prav tako pravico do lepe knjige in dobre gledališke predstave. Če se tega sam ne zaveda, ga je v tej zavesti treba vzgajati.

Nobenega dvoma torej ni, da je splošna izobrazba za življenje v današnji človeški družbi potrebna vsakomur brez izjeme. In pot do splošne izobrazbe? Ni brez težav, a vendar polna plodnih obetov. Šole same nam jo sicer nudijo v neki meri, toda pridobi si jo lahko sleherni, kdor ima količkaj volje za resno izobraževanje samega sebe.

Če se danes ozreš po ljudeh, ki zapuščajo šole, lahko za večino že vnaprej sklepaš, da so učenju za vselej dali slovo. Dan

za dnem opravljajo samo svoj posel, se ženó le za gmotnimi dobrinami in se skoro ne zavedajo, da je takšno življenje brez prave vsebine in duševnega bogastva. Naročeni so morda na »svoj« časnik, ki jim prihrani nepotrebno samostojno razmišljanje. Pregledajo ga od prve do zadnje strani. Časniki sedanje dobe so res zelo podobni nekakim branjarijam. Imajo najbolj raznovrstno robo: politiko, dnevne novice, gospodarstvo, sport in drugo. Od vsakega po malo. Tako je razumljivo, če so ljudem polagoma vsilili prepričanje, da jim za življenje druge izobrazbe sploh ni treba. In v knjižnicah si izposojajo po večini le povesti in knjige z zabavno vsebino. Zanimajo jih zlasti osladno ljubezenske dogodivščine in detektivske zgodbe. Če le morejo, hodijo v kino. Ne pomislijo pa, da življenja, ki se v naštetih in podobnih knjigah popisuje, nikjer ni in je zgolj namišljeno. V tem pogledu so najbolj kvarne kinematografske predstave. Le redke so danes med njimi take, ki bi vsebovale zdravo jedro in človeku nudile resničen duševni užitek. Je stvar človekovega osebnega prepričanja, če kdo verjame, da more dekle, ki je v prvem dejanju služila kot prodajalka v trgovini, postati tako rekoč čez noč izobražena svetska dama z odličnim nastopom. Resnične izjeme bi lahko najbrž na prstih sešteli. Da pa se razumemo, naj pripomnim, da je časnik podobnemu človeku vendarle potreben. Po njem izve za dogodke zunaj svoje vsakdanje okolice. Toda nikoli mu ne sme postati edini vir za splošno izobrazbo. Tudi utegne kdo reči, da pozna tega in tega zelo izobraženega človeka, ki z navdušenjem prebira detektivske zgodbe in zabavno čtivo sploh. Utegne biti res, a navadno dela to le za oddih in izpremembo in je verjetno, da bere še marsikaj drugega, nikakor pa ne samo tega.

V splošnem se le redki zavedajo, da človeku ne zadošča samo strokovno znanje, ki ga pač usposablja za opravljanje poklicnega dela, toda ne more streči njegovim višjim duševnim potrebam. Neprenehoma streme po širšem obzorju, žive v izpolnjevanju samega sebe, se uče in bero knjige, ki jih resnično vodijo do večnih zakladov resnice in lepote.

Marsikoga se loteva dvom in strah. Menijo nekateri celo, da so jim brez višjih šol vrata do splošne izobrazbe za vedno zaprta. Razumljivi so takšni pomisleki, a brez podlage. Res je sicer, da je ta pot za nešolanega človeka daljša in težavnejša kakor za tistega, ki mu je usoda naklonila srečo ter mu dala priložnost, da je lahko dolgo vrsto let hodil v šolo, toda danes je to slehernemu dosegljiva stvar. Seveda brez žrtev in boja ne pridemo nikamor.

Danes imamo razne jezikovne tečaje, dopisno trgovsko šolo, radio in še dosti drugih pripomočkov, ki nam olajšajo pot do splošne izobrazbe. Pokojni dr. Janez Ev. Krek je nekoč dejal: »Začeti je treba, to je vsa skrivnost.« Če te besede premislimo, vidimo, da ni začeti nikoli prepozno. Zato začnimo delati vsak sam pri sebi. Saj ima splošna izobrazba za človeka tudi praktično korist. Daje mu v družbi prednost, izpopolnjuje ga v strokovnem pogledu, dela ga notranje svobodnega, drami v njem samozavest, budi speče sile, odpira širše poglede na življenje, kajkrat prinaša celo gmotne koristi in mu lajša samotne ure.

Venceslav Winkler:

Tako blizu nebo . . .

*Tako blizu nebo, tako blizu je Bog
in je vendar ostró,
kakor z mečem Gospodovim
čez vso zemljo zasekan prepad,
da ne moreš odpreti srca
kot bi rad.*

*Enakost in bratstvo smo dali v muzej.
Svobodo smo dali v najem
in hodimo tiho kot siv farizej
pomoči iskat v Betlehem.*

*Tako blizu nebo, tako blizu je Bog
in je vendar tesno, oj tesnó,
naslonili bi komu se radi na živo srce —
Joj, zima je zunaj, siv mráz in glád, glád
in zmeraj ostreje se smeje prepád . . .*

M. D.:

Naša pota

Doraščajoč fant ima v sebi močno stremljenje uveljaviti se na katerikoli način. V današnji dobi se to pokaže zlasti v športu; v njem išče večina mladine duška svojemu hotenju. Manjše je število onih, ki se z vnemo lotijo učenja (samouki) in skušajo na duhovnem polju obvladati svojo okolico. V mladem fantu je torej mnogo življenjske sile in samozavesti.

Je pa velika nevarnost, da medtem ko izvajajo vpliv nad drugimi, doraščajoč fant popušča proti samemu sebi. Ni gospodar nad lastnimi slabostmi, ki se mu polagoma razvijejo v strasti. Te ga vedno bolj ovirajo in končno uničijo v njem vso življenjsko silo in težnjo po ustvarjanju.

Mnogo premalo važnosti polaga danes mladina na izoblikovanje samega sebe. In vendar je to zelo važno. Izoblikovati samega sebe je predpogoj za vsako uspešno delo med družbo, ki v današnji dobi presoja življenje pod vtisom javnega mnenja. Današnja družbo razgiba le dogodek, ki ga obdaja močan zunanji afekt (parade, nastopi, tisočglava množica, članki z debelo tiskanimi naslovi v časopisju itd.). Za mladino, ki je navajena na to zunanost, je velika nevarnost, da postane brezbrizna za resno delo v izoblikovanju samega sebe in svoje bližnje okolice. Prosti čas izven poklicnega dela porabi za razveseljevanje, ki ga nudi obilo današnja civilizacija (kino, zabavni večeri s plesi). Ta pojav ni omejen samo na velika mesta, temveč sega tudi že na deželo.

Kaj pravimo k temu pojavu mi, fantje v KA? Ne združujemo se radi tradicije, tudi ne iz naravne težnje po razveseljevanju, temveč po zavestni odločitvi, da hočemo biti in se izoblikovati v prave katolike in da se zavedamo dolžnosti apostolskega dela med mlačnimi katoličani.

Prvi predpogoj vsakega udejstvovanja na kateremkoli polju je, da poznamo dotično polje do potankosti in da smo navdušeni za delo.

Proučavamo državo in njene zakone, proučavamo gospodarstvo, socialno vprašanje; razpravljamo tudi pogosto o raznih težkih verskih vprašanjih in jim iščemo odgovora v čitanju vsemogočih razprav, pozabimo pa popolnoma na knjigo, ki jasno odgovarja na vsa vprašanja naše vere — na katoliški katekizem.

Katoliški katekizem je pogosto izobraženim katoličanom nepoznana knjiga. Razne znanstvene knjige in revije stoje na policah, katoliškega katekizma ni med njimi. Napačna je miselnost, da vemo vse, kar je v katekizmu; to moremo trditi za ostale učne knjige ljudske šole. V ljudski šoli smo se učili iz katekizma na pamet in ostali so nam v spominu le oni odgovori, ki vsebujejo zapovedi in naštevanja verskih resnic ali prepovedi.

Če vzamemo danes znova v roke katekizem — tedaj šele začutimo pravo globino vsakega kratkega odgovora. Mnogo jasnih misli se nam vzbudi ob jedernatih besedah, podkrepljenih po izrekih velikih cerkvenih učnikov, in ni nam več težko najti pravo pot v posameznih težavah življenja. *Doctrina christiana*.

— nauk krščanske vere — mora biti usidran v duši vsakogar, kdor hoče biti pravi katolik. To je tudi prvi predpogoj, da moremo nato izvajati katoliški apostolat v domačem krogu.

Dr. Andrej Gosar:

Poedinec in družba v naši dobi

Jako važno je ugotoviti, da se odvisnost poedinca od družbe in njegov vpliv na njo ne razteza samo na sedanost, da se ne tiče samo ljudi, ki hkrati živijo. Nasprotno, oboje sega tudi nazaj v pradedno preteklost in naprej v daljno bodočnost. To se pravi, kar vsak izmed nas danes je, zna in ima, ni postal in si ni pridobil samo v sožitju s svojimi sodobniki, marveč je to v veliki meri plod dela, trpljenja in uspehov prejšnjih, morda že davno umrlih rodov. Mi vsi živimo od kulturne, pa tudi v veliki meri materialne dote, ki so nam jo zapustili naši predniki. Prav tako pa bo segel vpliv našega življenja in ravnanja še v daljno, danes morda popolnoma neznano bodočnost. Zato ima Kjellén prav, ko pravi, da je vsak pozamezen človek »eno z vsemi generacijami, tako živečimi kakor tudi še nerojenimi in mrtvimi«.

Če si življenje človeka v družbi in njegovo razmerje do nje tako predočimo, »tedaj se nam vsevprek prepletena mreža medsebojnih človeških zvez, ki spadajo v neizmerno sožitje pokaže le kot prerez skozi še neskončno bolj pester stistem medsebojnih človeških zvez, ki spadajo v neizmerno sožitje vseh ... prav kakor milijone soživečih, tako tudi ... milijone in milijone, ki so si sledili v toku generacij«.

Pri vsem tem pa ne smemo misliti, da je človekov družabni značaj utemeljen le v njegovih potrebah. Nasprotno: družabni človek je po svoji naravi družabno bitje. On je po svojem bistvu usmerjen na druge ljudi in je zopet sam po svojem bistvu tak, da se drugi nanj usmerjajo (primerjaj razmerje med spoli!). Družabni značaj poedinca se kaže v tem, ker je po svoji naravi, po svojem bistvu tak, da aktivno in pasivno drugim služi in da drugi aktivno in pasivno njemu služijo.

a) Poedinec in družba v naši dobi.

V naši, moderni dobi se razmerje poedinca nasproti družbi odlikuje v dvojnem pogledu od prejšnjih časov.

Najprej je moderni človek neprimerno bolj tesno navezan na družbo, na to, kar mu ona nudi, nego so bili njegovi predniki

še pred razmeroma nedavnim časom. Ni še posebno dolgo tega, ko je velika večina ljudi živela kulturno in zlasti še gospodarsko povsem samostojno, neodvisno življenje. Ker so si večino svojih potrebščin sami pridelovali, oziroma izdelovali, so bili v prav mali meri navezani na trg. Tu so kupovali le neznamen del vsega, kar so za življenje potrebovali. Na drugi strani pa tudi niso bili primorani svojih pridelkov in izdelkov prodajati, niso bili navezani na to, koliko bodo zanje prejeli. Njihovo gospodarstvo in s tem tudi njihovo blagostanje je zaviselo pač v veliki meri od menjajočih se letin, od splošnega gospodarskega stanja in toka pa so bili skoroda neodvisni.

Z razvojem modernega denarnega oziroma menjalnega gospodarstva pa je ostalo vse to prav bistveno drugače. Danes je velik del ljudi tako rekoč z vsem svojim življenjem navezan na to, koliko in kakšnih stvari si lahko od drugod nabavi za svoje potrebe. Ne samo obleko in druge slične stvari, marveč tudi najpotrebnejšo hrano si danes znaten del ljudi po vsem kulturnem svetu kupuje. Cena pa, ki jo za to plačuje, ne zavisijo samo od njihove želje in volje, marveč se ravna po splošnih tržnih razmerah. Na drugi strani pa morajo isti ljudje svoje pridelke in izdelke, vobče svoje blago ali pa svoje delovne moči drugim prodajati, jih dajati v najem, zakup ali na posodo — zopet po ceni, ki je ne določajo sami, marveč so za njo merodajne tržne okoliščine.

Tako so danes gospodarsko malodane vsi ljudje navezani na druge kar v dvojnem pogledu: enkrat kot kupci, oziroma vobče kot povpraševalci po najraznovrstnejšem blagu, drugič pa kot prodajalci, vobče kot ponudniki svojih pridelkov in izdelkov, oziroma kot ponudniki svojih delovnih moči.

Toda to je samo ena, čeprav morda najvažnejša stran sodobnega življenja ljudi. Isto ali vsaj slično kot v gospodarskem pogledu velja tudi v kulturnem življenju. Tudi tu je sodobni človek neprimerno bolj navezan na druge ljudi in na družbo, nego je bil n. pr. pred petdeset in sto leti.

Moderni tisk, predvsem tako silno razvito in razširjeno časopisje je povezovalo ljudi tako tesno med seboj, da se njegovemu vplivu ne more nihče upirati. Takozvano javno mnenje, ki ga časopisje med ljudmi ustvarja in širi, pomeni pač največje duhovno suženjstvo, ki so ga ljudje sploh kdaj trpeli. Razlika je samo v tem, da se to nasilje vrši v lêpi, prikupni obliki, tako da se največkrat niti ne zavedaš, kdaj mu podležeš. Povprečni moderni človek je duhovno mnogo bolj odvisen od svojega časopisa, nego je bil posameznik v prvotnih, najpreprostejših razmerah odvisen od svoje okolice in njene tradicije.

V novejšem času sta se temu pridružila še kino in radio, ki vsak po svoje le še bolj privezujeta ljudi na sodobni svet, na njegovo kulturo in civilizacijo.

Isto bi končno lahko rekli tudi v političnem pogledu. Sodobna država, pa tudi nižje upravne enote, n. pr. pri nas banovine in posebej še občine posegajo tako globoko na vsa področja skupnega, družabnega in celó individualnega življenja ljudi, da nam marsikdaj ne ostaja skoro nič več prave, resnične prostosti. Nasprotno, od rojstva in vpisa v matične knjige pa do njegove smrti in pogreba spremlja vsakega človeka in ga vklepa v svoje vezi nešteto zakonov, naredb in oblastvenih ukrepov, tako da je kljub vsej načelni politični svobodi komaj še kje in kdaj zares svoboden.

Druga posebnost naše dobe je, da se je silno razširil krog ljudi, na katere je danes vsak izmed nas navezan in od njih odvisen.

Prej je bil vsak posameznik povezan večinoma le z razmeroma majhnim številom znanih in določenih oseb. Sužnji v starem in srednjem veku n. pr. so bili popolnoma izročeni na milost in nemilost svojemu gospodarju, v ostalem pa se jih je družabno življenje razmeroma le malo tikalo. Slično so bili n. pr. srednjeveški podložni kmetje v veliki meri odvisni od svojega gospoda in njegovih oskrbnikov. Kakršni so bili ti, dobri in uvidevni, ali pa lakomni in kruti, tako se je tudi podložnim kmetom godilo. Z občimi družabnimi prilikami in neprilikami pa je imelo življenje podložnih kmetov v teh časih le malo zveze.

Danes je vse to drugače. Res je sicer, da je n. pr. za delavce tudi danes važno, kakšen je njihov delodajalec; vendar to še ni vse; tudi ni to vselej glavno in odločilno. Mnogokrat je važneje, kakšne so gospodarske razmere v državi in družbi vobče, n. pr. ali je za vse, ki so voljni delati, resnično dovolj dela in zaslužka, ali pa so prilike take, da mora tudi najboljši delodajalec svoj obrat omejiti ali ga celó popolnoma ustaviti. Milijoni brezposelnih delavcev, ki jih srečujemo ob času velikih gospodarskih kriz, pričajo, da danes ne zavisi vse od tega, kako je urejeno službeno razmerje med posameznim delodajavcem in njegovimi delavci in nameščenci. Kajkrat ima veliko dalekosežnejše posledice to, kako gospodarsko življenje v družbi vobče teče, ali cvete in napreduje, ali pa zastaja in propada. In prav kakor zavisi od tega splošnega gospodarskega položaja usoda milijonov in milijonov delavstva, tako se ravna po tem v največji meri tudi uspeh in neuspeh njihovih delodajalcev.

Pa ne samo v industriji, obrti in trgovini opažamo silno, vprav življenjsko odvisnost poedincev ob občih gospodarskih in družabnih prilik in neprilik, danes velja v prav veliki meri isto tudi glede kmetijstva. Tudi kmet je namreč zgubil nekdanjo gospodarsko samostojnost in zavisí vsak dan bolj od menjajočih se razmer v družbi. Enak pomen, kot so ga še nedavno imeli za kmeta dobre in slabe letine, dobivajo vsak dan bolj spremembe na domačem in tudi že na tujem gospodarskem trgu. Dobra letina danes nič več ne pomeni obilice dohodkov za kmeta. Prav lahko se zgodi, da izkupi ob slabi letini za svoje pridelke še več, nego kadar mu vse najboljše obrodi. Ni še dolgo tega, ko se je kmet zanimal predvsem le za vreme, ko se je bal le preobilnega dežja ali prevelike suše. Danes pa ga prav tako in mnogokrat še bolj kot to zanimajo, ali bi ga morala zanimati poročila o cenah poljskih pridelkov v najrazličnejših krajih sveta.

Tako so v sodobnem življenju vsi stanovi: industrijci, obrtniki, trgovci in posebej še delavci in nameščenci, pa tudi že velik del kmetov, z vsem svojim gospodarstvom navezani na druge ljudi na družbo. Vsi zavisijo od občih gospodarskih prilik in razmer v državi in celó v vsem kulturnem svetu vobče. Zares svoje lastno, samostojno gospodarsko življenje živi danes samo še kak kmet v oddaljenih, od sveta ločenih hribih. Vsi drugi ljudje pa, ki in kolikor živijo sredi moderne človeške družbe, vključeni v sodobno menjalno gospodarstvo, so nujno z vsem svojim gospodarskim življenjem in z vsem svojim gmotnim blagostanjem navezani na družbo, so odvisni od njenih gospodarskih in socialnih prilik vobče.

Isto velja tudi v kulturnem pogledu. Časopisje, kino in radio, ti prevažni činitelji sodobne družbene kulture, imajo bolj ali manj splošen, mnogokrat kar svetoven značaj in pomen. Pod njihovim vplivom se svet vsak dan bolj kulturno izenačuje, uniformira. Ne samo vnanje oblike in okolnosti življenja, ne samo civilizacija, marveč tudi notranji, duhovni pogledi na svet in življenje, se pod vplivom časopisja, kina in radia izenačujejo ter postajajo vsak dan bolj enotni. Saj se danes vsak hip dogodi, da se bežna misel komaj izoblikovana in izražena, bliskovito razširi na vse strani ter preskoči v nešteto možganov. Zato je le naravno, če smo kulturno vsak dan bolj odvisni ne samo od svoje najbližje okolice, marveč kar od svetovne kulture in civilizacije.

Slično moramo reči tudi v političnem pogledu. Tudi v tem oziru je tako rekoč ves svet med seboj vsak dan bolj vsestransko

prepleten. Društvo narodov, neštete meddržavne pogodbe, ideja Panevrope itd., vse to priča, kako se širi krog narodov in držav, na katere smo navezani in od njih odvisni. Še nedavno se je provprečen človek na splošno komaj prav zavedal, da je vaščan, oziroma občan. Danes pa občuti že prav živo, da je državljan neke določene države. Da, danes že prav pogosto ni brezpomembno, da si n. pr. Evropec in ne Američan; zakaj s tem so združene mnogokrat prav dalekosežne praktične posledice. Skratka, kakor postaja svet vedno bolj enovit in zato tudi bolj vsestransko med seboj prepleten, tako se širi tudi krog ljudi, ki smo politično nanje navezani in od njih odvisni.

Iz vsega tega se torej jasno vidi, da postajamo z vsem svojim dejanjem in nehanjem vedno bolj navezani na druge ljudi, bližnje in daljne, znane in neznane, da smo vsak dan bolj odvisni od družbe, njenih gospodarskih, kulturnih in političnih prilik in neprilik. Z eno besedo, človeško žvljenje se v naši moderni dobi vedno bolj podružablja ali, kakor pravimo s tujim izrazom, vedno bolj se socializira.

Vse to velja kajpak tudi v obratni smeri. Hočemo reči: Kakor postaja moderni človek vsak dan bolj odvisen od družbe, njenih prilik in neprilik, prav tako je tudi res, da vsak posameznik z vsem svojim ravnanjem in življenjem vsak dan bolj nujno in odločilno posega v tok in razvoj takozvanega družabnega življenja in družabnih razmer.

b.) Kaj je družba.

Izraz družba ima dokaj različen pomen. Enkrat nam znači toliko kot tovarištvo (n. pr. dobra ali slaba družba), drugič znamuje s tem imenom različne organizacije (n. pr. razne trgovske in delniške družbe itd.). Tu hočemo rabiti ta izraz v tistem najširšem smislu, kakor ga jemljemo, kadar govorimo n. pr. o družabnem ali socialnem vprašanju, o reformi družbe, o dolžnostih do družbe itd. V takih in sličnih zvezah rabimo izraz družba kot skupno ime za vso neizmerno množico najraznovrstnejših družabnih skupin in organizacij, vobče vseh najrazličnejših tvorb in oblik ljudskega sožitja.

Ljudje namreč ne živijo v družbi samo neposredno kot posamezniki. Oni so hkrati združeni in organizirani v najrazličnejših naravnih skupinah in umetnih organizacijah. To se pravi: Posamezni ljudje so včlenjeni v človeško družbo predvsem le posredno, kot udje svoje družine, svojega naroda, stanu itd., kot občani, deželani in državljan, ali kot člani različnih organizacij,

n pr. društev, zadrug, delniških družb, delavskih sindikatov, političnih strank itd.

Kot poedinec, kot individuum je posamezen človek večinoma le rahlo zvezan s človeško družbo. Navaden, povprečen zemljan je v človeški družbi kot celoti največkrat takorekoč brez vpliva in zato zanjo tudi brez vidnega pomena. Pač pa so taki ljudje tembolj navezani vsak na svoj ožji družabni krog, v katerem živijo, n. pr. na svojo družino, na svoj stan, oziroma na svoje stanovske tovariše, svojo občino, na društvo, v katerem delujejo, politično stranko, h kateri se prištevajo itd. Izjemo tvorijo le razmeroma redki veliki duhovi, ki posegajo s svojimi idejami in svojim delom v družbo kot njeni oblikovalci in reformatorji.

Družba v tem najširšem pomenu sliči nekako z naravo. Tudi izraz narava nam služi predvsem le kot skupno ime za vse neštete vrste rudnin, rastlin in živali, ki žive vsaka svoje individualno življenje ter imajo vsaka svoj lasten življenjski cilj. Narava sama prav za prav niti ne živi, ter ima kot celota edino transcendentalen smoter, da razodeva čast in slavo svojega Stvarnika. Vsaj približno tako je tudi z družbo kot celoto.

Francé:

Spomini

*Bolj ko kedaj,
mislim sedaj
nate, dekle,
ko v teh dnevih samote
z občutkom praznote
mi umira srce.
Mre, a ne — umre,
ker v novó poživi
ga za ure težké
spomin krasnih in srečnih poletnih dni*

Tone Fajfar:

Večna ljubezen

V Gospodovem letu 1855 je stopil na prižnico Valentin Sever, duhovni pastir zaupane mu črede na Spodnjem Brniku. Počasi, važno ponavlja besedo iz prvega pisma na Korinčane:

»Ljubezen je potrpljiva, je dobrotljiva; ljubezen ni nevoščljiva, se ne ponaša, se ne napihuje; ni prešerna, ne išče svojega se ne dá razdražiti, ne misli hudega; se ne veseli krivice, veseli se pa resnice, vse opraviči, vse veruje, vse upa, vse prenaša. Ljubezen nikoli ne mine: če so preroštva, bodo prenehala; če jeziki, bodo umolknil; če vednost, bo prešla...«

Božja beseda bije v Maničino dušo. Véruje po svoje: na svojo ljubezen misli, na Matevža, črnošolca popotnega, misli. Moli in hvali Boga, da je njena ljubezen čisto po besedi Pavlovi. Veselo pritrjuje njeno srce: »Tako je, Gospod! Amen! Amen! Hvaljen za to!«

— — —

V vročo sapico čez zrela polja zamira glas zvona. Cinglja, zvoní. Stari cerkovnik je utrujen. V drugo že zvoní danes. Gospod je udaril Izraela. Kolera je v vasi.

Manica leži v vročici. Vé, da zarje drugega dne ne bo več uzrla. Ljubi, moli: »Matevž, dragi, kod hodiš? Gospod, vrni ga! Ne meni — sebi ga vrni, da bo véroval v tvojo besedo... Upam: véroval bo. Naj bo najina ljubezen — večna — pri tebi... Vere mu daj, Gospod!«

Manica ljubi, mre...

— — —

Po smrečnem lesu od Save sem se lovi Matevž, popotni črnošolec. Ni sam. Spremljevalko ima: smrt. Blodno potoglavi čez korenine. Le eno misel ima: »Manica...!«

Zdajci omahne iz temne trdine. Motno oko uzre njegov Nazaret, Spodnji Brnik, ljubljeno domačijo. Poslednji sončni žarek zlatí zvonik. — Za dve življenji ljubezni ima v svojem Nazaretu: do matere, pred leti umrle, za celo življenje — in do Manice za celo življenje.

Zvoni... Na kolena se zgrudi. V zadnje zarje izza Triglava se zgublja drobní glas. Popotni zasluti, spozna: »Manici zvoni!«

Skozi večerni mrak vidi, kako prihaja Manica. Vsa lepa, bela, čista je — ljubezen sama. K njemu se skloni: »Matevž, dragi! Saj véruješ!«

»Manica, vérujem, zdaj vérujem, zdaj vidim!«

»Matevž, ljubezen nikoli ne mine. Pojdiva k Ljubezni!«...

— — —

In romala sta Manica in Matevž v nebeški Jeruzalem uživat ljubezen.

Prišla sta pred sveto mesto, nebeški Jeruzalem. Kérub z ognjem v roki in z glasom kakor zvon ju ustavi:

»Kam?«

» K Ljubezni,« zahrepeni Manica.

»Vajina dela?«

»Ljubezen,« dahneti oba.

In vsa množica izvoljenih jima odgovori: »Amen. Aleluja!«

»Vstopita, blagoslovljena, v naročje ljubezni, ki nikoli ne mine!«

In vsa množica izvoljenih je odgovorila: »Amen. Aleluja!«

Francé:

V kapeli

*Temá vse naokrog, kot črne halje razpete.
Samo pred oltarjem
bolnim sijajem
luč večerna gori.*

— — — — —
— — — — —

*Trepeče, pojema
in spet zažari,
svetleje ko prej.
Sam sem, molim in mislim.
Plamen žareč,
moja verna podoba.*

*Zdaj umiram, v sponah ječim,
zdaj spet v novo zaživim
v prostost.
Se dvigniti hočem v nebo,
a me pelje na dno
moja slabost.
Bog, moj Bog!
Kako me peče in žge
razplamenela mladost.*

Kaj bomo letos pozimi igrali

Do lanske zime smo vsesplošno godrnjali, da nam naši prosvetni delavci in naša založništva ne oskrbijo nikakih primernih iger, ki bi prinesle nekaj novega življenja na naše odre. Navezani smo bili na že preživela dela in rokopisne poskuse nekaterih podjetnih režiserjev, ki pa ponavadi zdaleka niso bili kos takim

delom. Šele lansko zimo smo dobili štiri prave ljudske igre, kakor so jih naši odri resnično potrebovali. Izkušena in sposobna literarna slovenska delavca dr. Joža Pogačnik in profesor Niko Kuret sta v zbirki »Ljudske igre« oskrbela prvo zimo štiri odrske komade, ki bi jih moral vsak naš režiser spraviti na svoj oder. Z »Ljudskimi igrami« je bil prvič ustvarjen odrski program. Naši odri morajo biti vzgajališča za naše, občinstvo in zato igre pravilno sodobne: verske, narodne in socialne.

Štirje prvi zvezki obsegajo sledeča dela: 1. **Slehernik**. (Liturgični in alegorični misteriji v enem dejanju. Prosper Thuysbaert — Jože Pogačnik.) 2. **Trije Kralji**. (Božični misterij. Felix Timmermans — Niko Kuret.) 3. **Beneški trojčki**. (Klasična komedija. Collalto—Kuret.) 4. **Koroški tihotapei**. (Narodna igra. Spisal Francè Brenk.) Izven zbirke je izšla v inozemskem svetu silno priljubljena ljudska igra »**Tri modrosti starega Wanga**« (Ghéon — Kuret).

V bližajoči se božični dobi bodo posebno aktualni »Trije kralji« in »Tri modrosti starega Wanga« (primerna tudi kot misijonska prireditve). Za pustni čas si prihranimo komedijo »Beneški trojčki«.

Odri, ki naročijo pri založništvu (Misijonska tiskarna, Domžale-Groblje) od posamezne igre 5 izvodov, so prosti avtorske takse.

Naj navedemo prevajalčeve uvodne misli iz »Treh kraljev.«

V božičnem času je človeško srce najbolj sprejemljivo, najbolj pripravljeno. Takrat gre vsakdo v Betlehem in hoče biti dober. To bogato in vdano božično razpoloženje naj tudi oder porabi in s svojimi sredstvi oblikuje ljudsko dušo z božičnimi motivi. Temu lepemu namenu hoče služiti pričujoča igra.

»Igra o svetih treh kraljih«, kakor se glasi naslov v flamskem izvirniku, je najmočnejše Timmermansovo odrsko delo, v katerem je skupno z Edvardom Vetermanom obdelal isto snov kakor v svojem spisu »Triptihon o svetih treh kraljih« (Mladika 1932), le da je celotna zamisel legendarna, ne pa epsko-romantična kakor v Triptihu. Ta legendarni značaj morata imeti režiser in igravec dobro pred očmi. Ima igra sicer tudi realistične dele, ki pa morajo legendo samo le še svetleje ožarjati.

Miselno predstavlja igra boj zlega in dobrega v človeku, zmago miline in dobrote nad sirovostjo. Zavrženi in zato propadli Grega, Jurca in Tinač prekosijo vse po svoji grobosti, pa ko začno kolédovati z nabožno pesmijo, jih sreča velika milost — sveta Družina in že se obudi dobrota v njih, vse dajo v bogajme večjim revežem nego so sami. Tako store na sveti večer dobro delo, ki jih zveličuje kar po vrsti: najprej pastirja Jurco,

ki ga pride svetonočno dete iskat, da odideta na drugi svet, nato se ob Marijinem znamenju reši tudi Grega, ki je zaradi svoje kletve in sirovosti trdo služil v hudičevih krempljih, nazadnje krene na pot dobrote tudi Tinač, ko je Mariji storil dobro delo, da jo je ponesel po snegu. Dobrota božjega deteta jih išče v njihovi bedi in naredi iz falotov božje in dobre ljudi. Usmiljenje in dobrota budita njihovo črno vest, budita boljšo stran njihove duše in jih zato tudi osrečujeta.

Božič zbudi v vsakem človeku dobro stran. Tako mora vplivati tudi igra, ki pomeni notranje prerojenje in spreobrnjenje človekovo na sveto noč. Doživlja je s sveto Družino v prvem in z Marijinimi potujočimi svetinjami v tretjem dejanju je treba odigrati ljubko in gladko.

»Trije kralji« spadajo v liturgični božični čas. Preverjen sem, da bo igra dala našim odrom mnogo, mnogo bogate vsebine. — Osebe v »Treh kraljih«: Grega, lovec; Jurca, pastir; Tinač, berač; Pepa, krčmarica; Marija, Jožef, Jezušček, hudič, oče župan, kmetje in kmetice.

Tone Kušar:

Odprte rane

Vsaka rana na našem telesu povzroča večje ali manjše bolečine, zato jo skušamo čimpreje ozdraviti. Ranjen človek trpi in z njim trpijo vsi drugi, ki ga ljubijo. — Oglejmo si danes prav na kratko eno rano, ki se je začela širiti po svetovni vojni med nami kot nalezljiva kužna bolezen in ki razjeda lepo krščansko življenje naše mladine.

Preklinjevanje, to je tista rana, črni madež naše lepe Slovenije. Marsikateri fant misli, da ni »fejst«, če svoje govorice ne podpre s pridušanjem in preklinjevanjem. Po vojni se je posebno razširilo grdo bogokletstvo v laškem jeziku. Če človek hodi iz kraja v kraj in posluša govorico naše mladine, bodisi v delavnicah, v tovarnah, na cesti, železnici in v gostilnah, kolikokrat mu udari na uho grda kletev, s katero se tako strašno žali Bog. Taki bogokletneži se pač ne zavedajo, da s tem ne žalijo samo Boga, ampak delajo sramoto tudi celokupnemu našemu narodu. Kdor pa svoj narod ljubi in spoštuje, ta mu ne bo delal sramote. Slovenci smo znani med inozemci kot strastni ljubitelji alkohola in surovi preklinjevalci. Da smo tega sami krivi, je vsakomur jasno. Če bi odpravili svoje slabe razvade, potem bi se pokazali v lepši in svetlejši luči med drugimi narodi.

Kakor se je pred leti napovedal hud boj našemu največjemu sovražniku alkoholu, tako moramo tudi napovedati neizprosno boj preklinjevanju, predvsem bogokletstvu. S svojo odločno voljo in pogumom bomo izbrisali ta madež iz ust naših mož in fantov. V ta boj smo predvsem poklicani mi — fantje. Mislim,

da vsi tisti fantje, ki se ogrevamo ob plamenih našega »Kresa«, strogo obsojamo to grdo razvado in imamo tudi trden namen odpraviti jo. Da smo ravno fantje poklicani v to, je samo po sebi razumljivo. Fantu je odprta pot v vse panoge javnega življenja, on ima najlažji dostop na one kraje, kjer se Bog s preklinjevanjem najbolj žali. Kamor ne more duhovnikova beseda in opomin, tam mora stopiti na njeno mesto beseda zavednega fanta. Fant, ki ima v sebi še količkaj katoliške zavesti, bo z veseljem nastopil tam, kjer se sramoti in preklinja Stvarnik nebes in zemlje. Njegova dolžnost je to, on se mora boriti za čast svojega Kralja. — Seveda je fantu mnogokrat težko v javnosti odločno nastopiti proti takim surovežem, posebno tedaj, če se nahaja v večji družbi zagrizenih brezvercev. Kaj naj torej stori v takem slučaju? — Ali naj molči in mirno posluša napade in kletve zoper Boga? — Ne! Dolžnost ga veže kot kristjana, da z živo besedo obsodi taka dejanja in pokaže svoje spoštovanje do Kristusa in njegove Cerkve in izpriča bol, ki jo občuti njegovo krščansko srce ob takem predrznem bogokletstvu. Če bo pošten fant radi tega zaničevan celo od svojih tovarišev in prijateljev, naj ga to ne plaši in naj mu ne jemlje poguma. Če tudi morda njegova beseda nič ne izda in ne zajezi preklinjevanja, ima vendar v srcu to sladko zavest, da je storil svojo dolžnost. V mnogih slučajih pa odločen opomin fantu vsaj začasno ustavi preklinjevanje. Zato bi v tem oziru fantje lahko prav mnogo dobrega storili in to delo bi bilo v smislu katoliške akcije, ker bi pomagali duhovnikom pri napredku za lepo krščansko življenje naše mladine.

Toda zdi se mi, da našim fantom v teh ozirih manjka korajže. Zelo pogrešamo pogumnih in neustrašenih fantov, ki bi se nikjer in nikoli ne bali pokazati svojega verskega prepričanja, tudi tedaj ne, ko so v krogu ljudi, iz katerih sika strupen srd in sovraštvo do katoliške cerkve in njenega poglavarja. Ni malo slučajev takih, da pride veren fant v družbo, kjer se glasi kvanta in padajo grde besede na vse, kar je nam katoličanom sveto, fant pa molči in molči. Kolikokrat se kaj sličnega zgodi v gostilni, kjer sedi celo omizje pijanih fantov, ki preklinjajo, da je človeka groza, pri drugi mizi pa sedijo fantje pošteni, morda celo člani katoliških družb in organizacij, pa nima niti eden toliko poguma, da bi dvignil svoj glas in dal zadoščenje Njemu, ki ga tako strašno žalijo z grdim preklinjevanjem. Res žalostno pa resnično dejstvo.

Fantje, to ni častno za nas, to napako moramo odpraviti. Vrzimo od sebe plašč bojzljivosti in s ponosom izpričujemo pred sovražniki svoje versko prepričanje. Teža sedanjih dni nas sili

k temu. Naš značaj ne sme biti omahljiv kot pijanec, on mora biti trd kot jeklo in stanoviten kot skala v gorski pečini. Brez ozira na druge stopimo v vrsto borcev za božjo čast. Zatirajmo razvado naše mladine, preklinjevanje. Z združenimi močmi naredimo konec rani, ki razjeda duhovno telo našega naroda. Kristus je naš Kralj, zato ne pustimo, da bi se njegovo ime sramotilo in onečaščalo.

Smučanje

Vsak letni čas ima nekaj posebnega na sebi, česar se veselimo, zimski čas pa je brez dvoma najlepši čas za naše smučarje. Kajti tedaj se moremo svobodno razgibati v lepi zimski naravi. Smučti na ramo in hajd na bližnji grič ali hrib in že gre navzdol kakor blisk. Če malo padeš, nič ne dé, hitro se pobereš in zopet naprej. Tako izgleda smučanje, pri vsem tem »špasu« je pa mnogo zabave in zdravja.

Hvaliti smučarski šport bi bilo odveč, saj vendar vsi vemo, da to ni samo najlepši zimski šport, ampak morda najlepši šport vobče. Vsaka dobra reč se pa sama hvali. In ker je tako, je smučarstvo danes v takem razmahu, kakor noben drug šport. In to kljub temu, da je precej drag. Ako bi bilo smučanje tako lahko dostopno vsem slojem, kakor n. pr. plavanje (kar se namreč finančne strani tiče), sem prepričan, da danes ne bi bilo nikogar med nami, ki se ne bi smučal. Zal nam finančno vprašanje zaenkrat še precej ovira razvoj te lepe zimske sportne panoge. A kljub temu je v polnem pohodu.

Kdor je zasledoval smučarsko gibanje v poslednjih letih, je spoznal, da ta sportna panoga ni več domena kakih izbranih bogatašev ali meščanskih krogov, ampak da se že tudi naše delavsko in kmetско ljudstvo v zelo veliki meri udejstvuje na tem polju. Dalje vidimo danes poleg mladine tudi starejše smučarje obojega spola, ki drugače sodelujejo pri drugih sportih samo kot gledalci. Iz tega torej sledi, da je smučanje za vsakogar, samo previdno ga je treba gojiti. Dalje ima smučanje še to praktično stran, da po zimi lahko ž njim povsod pridemo, pa naj je sneg še tako visok. Zatorej naj se vsakdo, ki mu količkaj dopuščajo razmere, posveti po zimi smučarstvu; ko bo enkrat začel in že malo znal, ga ne bo nikdar več opustil. In to se mu bo bogato poplačalo na njegovem zdravju. Pri onih pa, ki drugače posedajo v gostilnah, se bo pa poleg tega tudi na denarnicah precej poznalo. Sedaj pa še nekaj o opremljenosti.

Najbolje je, če se moreš opremiti od nog do glave po smučarsko. Če pa tega ne zmoreš, pa za silo shajaš samo s smučmi in pa da imaš močne čevlje s precej debelimi podplati. Obleko imaš v tem slučaju lahko običajno delavno. Seveda tako opremljen ne boš mogel delati kakih daljših tur. Smučti (deske) in palice marsikje napravijo fantje sami, tako, da si kupijo samo vezi in jih stane na ta način vse skupaj največ 50 Din.

Pri nas uporabljamo običajno jesenove deske, ki so tudi najcenejše, a še vseeno zelo dobre. Najboljše so seveda hickorove smučti, ki jih uporabljajo tekmovalci, so pa izredno drage in našim fantom skoraj nedostopne. Dolžina smučti se meri po velikosti in teži smučarja. Normalno vzamemo tako dolge, da jih dosežemo z dlanjo roke, ako jih postavimo pokonci. Široke so običajno 6.5—7cm. Vezi pa uporabljamo najčesče Huit-

feldove. Niso drage in so praktične. Kadar jih montiramo na deske, moramo zelo paziti, da jih na pravem mestu pritrdimo, da sedi čevljev pravilno in dobro na njej. Za tak posel je najbolje, če naprosimo kakega prijatelja, ki se spozna v tej umetnosti. Ako ne sedi čevljev dobro na deski, oziroma v vezeh, je pravi križ pri smučanju. Če si še tako izobražen, se počutiš nesigurnega, kajti vsaka kretnja ki jo misliš napraviti, se ti izjalovi.

Čevlji so najboljši — kakor rečeno — smučarski. Tudi z drugimi se shaja po sili, vendar najboljše obvladamo smuči v specialnih smučarskih čevljih. Morajo pa biti seveda dosti veliki, da lahko ubujemo vanje vsaj ene debele nogavice.

Palice, ki jih lahko sami napravimo, so dolge največ do ramen, kadar jih zasadimo v sneg. Sicer pa vladajo v tem pogledu različna mnenja. V splošnem so jim ljubše krajše kot pa daljše palice.

Tako smo se sedaj nekoliko opremili za smučanje. Seveda je pa potrebno, da tudi svoje telo primerno pripravimo za to sportno panogo. To je pa najlažje, samo dobre volje in vztrajnosti je treba. To se napravi z gimnastičnimi vajami, ki smo jih pred nedavnim čitali v »Slovincu«. Treba jih je vsaj dva mesca vsak dan izvajati in sposobni smo za delo v snegu. V snegu pa rabimo samo malo previdnosti, veliko dobre volje in nekoga, ki nam bo začetne kretnje pokazal, in šlo bo.

Janez Langerholz:

Med valovi in viharji

(Sodobna fantovska povest. — Nadaljevanje.)

»Naprej!«

O, hvaljen Jezus, gospod župnik! Poljubljam roko,« — je gostolela in žuborela vstopivša oseba, prijetne zunanosti, srednje velikosti in mestne izobraženosti, kakor je rada povdarjala o sebi.

»Prosim, prosim,« se je te, že skoro pretirane vsiljivosti otepal g. Jožef, »s čim naj pa postrežem?«

»Krstni list bi rada. Moj oče je bil tukaj v službi in jaz sem bila tu rojena.«

»Že dobro. Bomo precej poiskali. Samo za ime bom prosil. Mogoče tudi rojstno leto.«

»Gospodična Leni K.,« se je predstavila.

»Oprostite: s prvo besedo ste se nekoliko izdala. Ali niste tudi nevesta?«

Da, gospod župnik, močiti se mislim. Sicer sem še mlada in bi še lahko čakala, ampak ženin tako sili. Pravi, da brez mene ne more živeti.« In pa tako dober fant je. Zlat, vam rečem, naravnost zlat fant. Zato mi pa tudi doma ne branijo; še skoro silijo me, naj ga vzamem.«

Župnik je brskal po knjigi in mimogrede poslušal slavospev o zlatem ženinu. Polotila se ga je radovednost.

»Ali je bogat?«

»Ne, bogat ravno ni. Ampak priden je, priden in dober. Pa kako dober! Kar na rokah bi me nosil!«

»Ali smem vedeti, kje so taki dobri ženini doma? Bom še našim nevestam nasvetoval, naj gredo ponje.«

»Šalite se, gospod župnik, šalite.«

»Ne. Resno govorim. Dobrega ženina ni mogoče pobrati za vsakim grmom.«

»Oh, moj Miško, samo srce ga je in sama dobrota.«

»Častitam. Iz srca častitam. — Pa na delo! Torej krstni in samski list, kajne?«

Toktoktok ...

»Naprej!«

Vstopil je orožnik v polni opravi. Dobro, da je bila soba bolj temačna. Sicer bi bil videl, kako se ga je Leni prestrašila. Sicer pa tak strah ni bil nič novega. Orožnik navadno ne napoveduje nič dobrega.

»Oprostite. Samo par besedi. Upam, da ne motim.«

»Na uslugo. Kar povejte, kar želite.«

Iz Ljubljane smo dobili obvestilo, da se bo danes pri vas zglasila neka gospodična. Kadar bo prišla, prosimo, da nas takoj obvestite.«

Gospici Leni je zagorelo pod nogami. Pobledela je in spet zardela.

Škoda, da se ni mogla udreti v zemljo. Zbirala je svoje moči, uravnavala je svoje misli, rada bi bila župnika skrivaj opomnila, naj molči, ali vsako gibanje bi jo bilo bolj izdalo kakor rešilo. Eno leto v vicah ne more biti tako hudo, kakor so bili ti trenutki v župnikovi sobi.

Župnik je bil pa tudi v zadregi. Gospodična je tukaj, iz Ljubljane je tudi, toda ali je ravno ta tista, ki jo zasledujejo. Kaj pa, če bi ne bila prava? In on bi ji napravil sramoto s svojo prenenagljenostjo. Duhovnik je. Druge uči, kako je treba čuvati in varovati dobro ime svojega bližnjega; on mora delati enako. Božja zapoved je enako močna za duhovnika kakor za svetovnika.

»Na uslugo«, je pripomnil mirno; orožnik je službeno pozdravil in odšel.

Duhovnik je pričel z uradnim pisanjem.

»Kar sapa mi je zastala, tako sem se prestrašila«, je pričela sredi dela gospica Leni. »Kajne, kako bi človek lahko zašel po nedolžnem v sramoto.«

Gospod Jožef je pisal in dopisal.

»Hudo bi mi bilo, če bi vas v moji hiši prijeli in res morebiti po nedolžnem. Zato sem molčal, čeprav ste iz Ljubljane prišli.

»Zelo sem vam hvaležna.«

V oči so ji silile solze in le s težavo je deloma vsled razburjenosti in vsled zasolzenosti našla duhovnikovo roko, da bi jo bila poljubila. Gospod Jožef pa jo je vljudno umaknil. Ali je bil nasprotnik poljubovanja, ali pa je bral v tem poklonu kos hinavščine? Najbrže oboje.

Iz previdnosti je pogledal skozi okno, kam jo bo gospodična mahnila. Ali proti kolodvoru, ali po vasi gor ali dol. Videl je, da je od nikoder ni. Vzbudil se mu je sum. Ali se je Ljubljankanka kam skrila, ali se ji morda ne zdi zunaj ozračje dosti čisto. Mogoče je pa res tista, za katero poizvedujejo orožniki?

Stopil je v spodnje prostore, v kuhinjo.

»Oprostite, gospod župnik«, je zagostolela gospodična v najbolj sladkih in medenih besedah, »da že zdaj ne morem iz vaše prijazne in gostoljubne hiše. Tako mi je postalo slabo, da sem morala popiti par požirkov limonade. Vaša gospodična kuharica je bila tako prijazna, da mi je postregla z njo.«

»Že dobro, že. Delamo, kakor učimo: potnike sprejemati, žejne napojiti ...«

»Uf, ta strah, ta strah! Ne vem, če mi ne bo škodoval. Oh, kaj takega! Pa v tujem kraju, pa kaj takega doživeti! Uf, uf! Kar kolena se mi šibe.«

Gospod Jožef se je vračal nazaj v svoje stanovanje in premišljeval čudno sumljivo vedenje te ženske. Skoro mu je bilo žal, da ni orožnika precej opozoril nanjo. Ali bi morda sedaj stopil do njega? Sam s seboj se je bojeval.

Pogledal je skozi okno. Spet je stopal proti župnišću isti orožnik v spremstvu nekega tujca. Spodaj pri vratih sta se ustavila. Orožnik je šel v župnišče, tujec je ostal zunaj.

Potrkalo je.

Krepek: »Naprej!« in pred duhovnikom je spet stal lepo vzravnani in z vso službeno strogostjo opremljen mož postave.

»Gospod župnik,« je začel, »po podatkih, ki smo jih pravkar dobili, je morala biti omenjena gospodična že pri vas. Če je to res, nikar je nam ne prikrivajte. Ne bo dobro za vas.«

»Tudi meni se dozdeva, da je bila. Pravkar sem bil namenjen stopiti do vas in vam pojasniti vso zadevo, pa ste me prehiteli.«

V tem se je zaslíhal izpred župnišča krik: »O Marija, o Marija, kaj mi pa hočete!«

Pogledala sta skozi okno. V roke policijskega agenta iz Ljubljane se je vjela gospodična Leni.

»Vođo je pila pri nas v kuhinji. Posledice strahu radi vašega prvega obiska. Ta strah se mi je zdel sumljiv, da sem hotel stopiti...«

»Hvala lepa! Že dobro, gospod župnik, že dobro. Moram iti onemu gospodu na pomoč.«

Gospica Leni je ob ropotu iz radovednosti pogledala v kuhinjsko vežo. Toliko, da je še po obleki spoznala, kdo gre po stopnicah. Ker se ji je zdelo ozračje v hiši preveč soparno, jo je odkurila ven, na cesto, na svobodo, v čisti zrak, pa se je nevede vjela v past.

»Oh, gospod Miško je moj ženin«, je hitela dopovedovati policijskemu agentu, »je tako blag, tako dober, zlat človek, vam rečem. To ni mogoče! To je laž, je prevara, to je delo hudobnih ljudi, ki so mi nevoščljivi!«

»Kar mirni bodite, gospodična, saj se bo vse izkazalo.«

»Pustite me, pustite me k njemu, da ga rešim! Moram ga rešiti! Te sramote ne prenesem. Strašno!«

»Z menoj boste šli, gospodična, bo bolj varno.«

»Ne ne, z vami nikamor. Kdor hodi z vami, ni pošten, je na slabem glasu, ni nič vreden.«

»Boste že oprostili. Izpustiti vas ne smem. Ali naj pridem radi vas ob službo?«

»Oh, oh! Kaj mora človek vse prestati! Oh, oh! V vodo bom skočila. Od sramote! Oh, ko bi se zemlja pod menoj vdrla! Samo te sramote ne, te sramote ne! Pri belem dnevu — skozi Ljubljano —, kjer vse zija na človeka, — oh ne, ne!«

Gospoda od policije je že vajena takih nastopov, prizorov in predstav, zato to tarnanje in stokanje ni našlo zaželenega uspeha.

»Z menoj v Ljubljano — v zaprtem vozu!« se je glasilo kratko povelje, ki je edino v zadnjih besedah imelo nekoliko tolažbe.

Gospica Leni je za nekaj časa izgubila zlato prostost.

(Dalje prihodnjič.)

Fant z dežele nam piše:

Brat moj! Pojdiva v stare čase nazaj, ko je še Slomšek budil naše prednike. Teda j gostilne niso bile tako polne, kot so to dandanes. Pač pa so se bolj polnile cerkve. Kdo je kriv sedanjih razmer? Predvsem brezbrizna mladina. Do cerkve pridejo, notri jih pa že ne mika več. S cigaretami v ustih in s prostookvirnimi besedami se obregnejo ob mimosidoče, posebno ob dekleta. Najlepše je storil oni duhovnik, ki je šel med nje in jim čital evangelsko besedo: »Moja hiša je hiša molitve, vi pa ste naredili iz nje jamo razbojnikov!« Mislim, da bo katoliška akcija izvršila najlepše delo, če bi očistila zrno od plevela, da bi katoliki prihajali res s pravim namenom v cerkev, drugi pa naj bi raje ostali doma, kot da na tak umazan način onečaščejo Gospodov dan.

Božične razglednice: Ne kupujte za božična voščila inozemskih razglednic. Zahtevajte v trgovinah božične razglednice, ki jih je založil škof. odbor K. A. v Ljubljani po osnutku arh. I. Pengova. Razglednice se naročajo v centrali Katoliške akcije, Ljubljana, Miklošičeva c. 7 in v komisijski zalogi »Nove založbe«, Ljubljana, Kongresni trg.

NOVA ZALOŽBA

R. Z. Z. O. Z.

LJUBLJANA, Kongresni trg 19.

Ima v zalogi vse knjige domačih in tujih založb.

Ima v vsaki izberi in množini vse

PISARNIŠKE POTREBŠČINE

kakor tudi poslovne knjige za društva in vse predmete, ki spadajo k pisarniški stroki.

Predvsem ima izbrano zalogo lastnih knjig leposlovnih in poljudno znanstvenih, zlasti pa izdajo **CANKARJEVE** in **FINŽGARJEVE** zbrane spise.

LJUDSKA POSOJILNICA

Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

obrestuje hranilne vloge
po najugodnejši obrestni
meri ter brez vsakega od-
bitka. Tudi rentni davek
plačuje posojilnica sama.

**Hranilne vloge znašajo nad
180 milijonov dinarjev!**

Domača slovenska zavarovalnica je **VZAJEMNA ZAVAROVALNICA** v Ljubljani

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi
cesti

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska.
4. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas.
6. Posreduje vsa ostala zavarovanja.

PODEUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA
Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI
v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in v vseh župnijah v Sloveniji.
Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

Naslov centrale:
LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA 19
Telefon 25-21 in 25-22.